

Hetedik L. Hallandó por, ha már én is lassú vagyok szolgálá-
todra, úgy —

D. Fauszt. Szólj: — hadd esmérjelek meg — milyen sebess vagy?

Hetedik L. Sem sebesebb, sem lassúbb mint A' JÓRÓL A' ROSZRA
VALÓ ÁLTAL MENETEL.

D. Fauszt. Hah! Te vagy az én Ördögöm! Olly sebess, mint A'
JÓRÓL A' ROSZRA VALÓ ÁLTAL MENETEL! — Féré innen Pokolnak ijesztő
képei — mint A' JÓRÓL A' ROSZRA VALÓ ÁLTAL MENETEL! magamon
tapasztalom, hogy milyen sebess légyen az! Fájdalom, tapasztaltam.

(DE MILLYEN LASSÚ A' ROSZRÓL A' JÓRA VALÓ VISSZA MENETEL.)

VÉGE.

REXA DEZSŐ.

TOMPA MIHÁLY KÉT LEVELE.

Ismeretes, hogy Tompát élete utolsó évében a rettenetes kínlődás, melyet betegsége okozott, annyira kétségbeejtette, hogy öngyilkosságra gondolt. Erre vallanak az Aranyinak küldött sürgönyök is.¹ Váczy Tompa életrajzában (288. l.) már az 1868. január 8-án Lé vayhoz írott leveléből is erre következtet, s hogy Tompa régi ismerőseitől sürgönyileg kér cziankálít fényképezéshez, az csak megerősíti neje rettentő gyanúját. Tompánéknak a sürgönyöket, egyízben pedig az érkező cziankálít sikerül elfognia férje elől; 1868. május 2-án pedig Szentpétery Samut figyelmezteti, hogy »az átkos szert« — ha kéri — meg ne küldje a költőnek.² De, úgy látszik, Tompa nem fogy ki a jó barátokból, a kiktől még mindig reméli, hogy — »fényképezésre« — megkapja a mérget. Ha Aranyhoz június 15-én küldött sürgönyét³ olvassuk, melyben »hajmeresztő, kétségbeejtő, *hetek óta gyilkoló*« gyötrelmeit emlegeti, s tudjuk, hogy az alábbi levelek épen *e hetekben* keltek, még bizonyosabbá lesz, hogy mire kellett volna a költőnek a cziankáli.

E leveleket Tompa régi barátjához, Doleschall Gábor miskolczi orvoshoz írta. A derék és akkoriban jól ismert orvosnak a levelekben is apostrophált leánya, Gabriella — a híres utazó, Xantus János özvegye — őrizte meg s a levelekben említett képpel együtt a temesvári Arany János-Társaságnak ajándékozta. A kép a költőt 1855-ből ábrázolja, s Tompa aláírásán kívül ez ajánlás van rajta: *Doleschall Gabriellának*. A második levélnek sem borítékja, sem közelebbi dátuma nincs ugyan; de kitetszik tartalmából, hogy az elsőül közölnél későbbi.

1.

Édes, régi jó barátom!

100 éve, hogy nem láttalak, hogy' vagy? Remélem: szellemdús leányod kapta arczképepet. Egy fontos kérésem van hozzád. Én fényké-

¹ Hátrahagyott iratok IV. 298. stb. 1.

² IK. XXIII. 489. l.

³ Hátrah. ir. IV. 307. l.

pésznek csaptam fel; tudod csak tenni kell valamit. De nagy nehézség hogy a színt beetető folyadékba alapul néhány csepp cyankali kell. Ezt kérném: barátságodtól, ha küldenél. Hiszen gondolom jó kézben hiszed nálam azt a gonosz historiát. Szíves tudósításodat várom.

Hanva, apr. 8. 1868.

Szerető barátod
Tompá Mihály.

U. I. Ugy-e kedves Gáborom, régi barátság, régi bor mindig becsesebb?! jusson eszedbe a hajdan, a Vadnay Miksa-féle kor s kérésemet mulhatlanúl teljesítsd.

[A borítékká összehajtott levélpapíron kívül: Ajánlott. 68. sz. 15 kr. bélyeg. — Tekintetes Doleschall Gábor orvos Urnak barátilag. Miskolcz. bérmen. és ajánllva. — A pósta bélyegzője: Putnok, $\frac{9}{4}$. — Érck.: Miskolcz $\frac{10}{4}$. A levél pecsétje: pecsétgyűrűvel $\frac{M}{T. M.}$]

2.

Áldás Hazánkra.

Kedves Gáborom! Nem tudom: írtam-e már neked abban a tárgyban, melyben most akarok? látom rajzónnal odavetett jegyzeteimet: Szásznak, Horváthnak, Doleschallnak írni. Bátorságot vettem, szellemdús derék leányodnak arczképemet megküldeni, remélem eddig már kapta. Mostanában kétféle képem jelent meg, az elsőt nem szerettem, mert igen fiatal koromból való, s valami suhancz-legénynt mutat, úgy jött ki a másik.

Most én általában sokat vesződöm képekkel az unalom miatt; csak megvagyok Istennek hála, lassan, de nem dolgozhatván semmit: majd megöl az unalom.

Most Bécsből egy fénykép-gépet rendeltem meg, fényképésznek csapok fel, de némi s egyik nehéz akadály nem tudom: nem állít-e meg? egyik hogy sok ezüstöt emészt, másik, hogy az erős méregre, a *cyan-kálira* van szükség. Kedves Gáborom! tedd meg nekem azt a barátságos szívességet: írd, vagy ne is add ki kezedből nevedet, hanem küldj nekem ama szerből egy adagot. Veszélyes, az igaz, de becsületes ember kezében nem. És Tompa bizonyosan nem azért kéri: hogy embertársainak beadogassa. Tedd túl magadat, mint annyiszor túltetted az emberek köznapi gyermekes fogalmán, hogy kedves passiómat vihessem. Lefényképezlek hálából! Szíves válaszodat várom

Hanva 1868.

barátod

Miska.

U. i. Kedves Nőttagjait családodnak őszintén tisztelem.

U. i. Még egy U. I. elől.¹ Küldj nekem ilyen cigarettnek való papirt.

Közli: DR. GÁLOS REZSŐ.

¹ E két sor a lap elején, a megszólítás felett van, kék ceruzával kitörölve.